

“IFRS” HOMLI
KONFERENCIYA

CONFERENCE “GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

1 йўналиш: ГЛОБАЛ
ИҚТИСОДИЁТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ
ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўНАЛИШЛАРИ
“Глобал ва миллий
иқтисодий трендлари”

CONFERENCE

19-20
OCTOBER

ФОРУМ

PARALLEL CONFERENCES
“NEW2AN, ICFNDS
AND ICDSIS”

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:
GLOBAL AND
NATIONAL
ECONOMIC
TRENDS

“NEW2AN, ICFNDS AND ICDSIS”

CONFERENCE
“IFRS”

GLOBAL
ECONOMIC
TRENDS

2nd FORUM OF
DEVELOPMENT
STRATEGY:

“IFRS”

2nd FORUM
DEVELOPMENT

RAQAMLI IQTISODIYOT VA AXBOROT TEKNOLOGIYALARI

2023

ELEKTRON ILMIY JURNALI / MAXSUS SON

- Innovation in
education

ФОРУМ

19-20 OCTOBER

PARALLEL CONFERENCES

“NEW2AN, ICFNDS

AND ICDSIS”

РАҚАМЛИ ИҚТИСО
АХБОРОТ ТЕХНОЛ
ВА ТАЪЛИМНИНГ
ИСТИҚБОЛЛИ ЙўН
“NEW2AN, ICFNDS,
номли параллель
конференциялар

- Macroeconomic Stability
- Social Welfare
- Human Capital
- Decent Employment
- World Economy
- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agriculture

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илмий журнал | Electronic scientific journal

МУАССИС | FOUNDER

Тошкент давлат иқтисодиёт университети
Tashkent State University of Economics

ТАҲРИР КЕНГАШИ РАИСИ | CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD

Шарипов Конгратбой Аvezимбетович — т.ф.д., профессор
Sharipov Kongratboy Avezimbetovich — doctor of technical sciences, professor

БОШ МУҲАРРИР | EDITOR-IN-CHIEF

Абдуллаев Мунис Курбонович – и.ф.ф.д. (PhD), доцент
Abdullayev Munis Kurbonovich – PhD, docent

БОШ МУҲАРРИР ЎРИНБОСАРИ | DEPUTY CHIEF EDITOR

Вафоев Бобуржон Расулович – и.ф.н., доцент
Vafoev Boburjon Rasulovich – PhD, docent

МАСЪУЛ КОТИБ | EXECUTIVE SECRETARY

Л.А. Аблазов | L.A. Ablazov

ВЕБ-АДМИНИСТРАТОР | WEBMASTERS:

Н.Я. Нурсаидов, А.Ш. Махмудов | N.Ya. Nursaidov, A.Sh. Makhmudov

ТАҲРИРИЯТ АЪЗОЛАРИ | EDITORIAL BOARD

С.С. Гулямов – и.ф.д., академик.
Б.А. Бегалов – и.ф.д., профессор.
М.П. Эшов – и.ф.д., профессор.
О.Қ. Абдурахмонов – и.ф.д., доцент.
К.Б. Ахмеджанов – и.ф.д., профессор.
И.М. Алимардонов – и.ф.д., доцент.
Р. Салиходжаев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Проф. Холназар Амонов (Чехия).
Проф. Карина Татек Банетти (Чехия).
Проф. О. Абдураззаков (Германия).
Проф. Эко Шри Маргианти (Индонезия).
Проф. Д.М. Назаров (Россия).
Проф. Н.М. Сурнина (Россия).
Проф. Марк Розенбаум (АҚШ).
PhD. Абдул-Рашид (Афғонистон).
PhD. Аҳмед Моҳамед Азиз Исмоил (Миср).

PhD. Беҳзод Саидов (АҚШ).
PhD. Умид Ахмедов (Дания Қироллиги).
А.А. Исмаилов – и.ф.д., профессор.
И.Е. Жуковская – и.ф.д., профессор.
Т.С. Қўчқоров – и.ф.д., профессор.
Р.А. Дадабаева – и.ф.н., доцент.
Ш.И. Хашимходжаев – и.ф.н., доцент.
А.А. Абидов – т.ф.н., доцент.
И.М. Абдуллаева – и.ф.н., доцент.
Н.Б. Абдусаломова – и.ф.д., доцент.
Ш.С. Эгамбердиев – и.ф.б.ф.д. (PhD).
Р.Х. Алимов – и.ф.д., профессор.
А.У. Қобилов – и.ф.н., доцент.
Р.Х. Насимов – т.ф.б.ф.д. (PhD).
С.С. Қулматова – и.ф.б.ф.д. (PhD).

МУНДАРИЖА:

Шарипов К.А., Ишназаров А.И.	ИҚТИСОДИЙ ЎСИШГА ИНВЕСТИЦИЯ ОҚИМЛАРИ ТАЪСИРИНИ ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ҚИЛИШ	6
Eshov M.P., Nasirkhodjaeva D.S.	IMPACT OF THE DEVELOPMENT DIGITAL ECONOMY ON THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	14
Abdurahmanova G.Q., Mirzaliyev S.M.	OLIV TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	25
Гулямов С.С., Шермухамедов А.Т.	ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	28
Abdullayev M.K., Qulmatova S.S.	LOYIHALASH JARAYONLARIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHDA DIZAYN MUAMMOLARI	34
Абидов А.А.	ДИАГНОСТИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ В УСЛОВИЯХ ВОЗМУЩАЮЩЕГО ВОЗДЕЙСТВИЯ СРЕДЫ	40
Юлдашев А.А.	ЛОГИСТИКА СОҲАСИДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ САМАРАДОРЛИГИ	47
Yakubova Sh.Sh.	DIGITAL DEVELOPMENT AND THE NATURE OF DIGITAL ASSETS	56
Ergashodjayeva Sh.Dj.	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XARIDORLAR MA'LUMOTLARI MAXFIYLIGINI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	64
Xashimxodjayev Sh.I., Zhukovskaya I.E.	DIGITAL TECHNOLOGIES ARE A STRONG BASIS FOR THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY	72
Амридинова Д.Т., Курбанова С.А.	ЦИФРОВАЯ ЭКАНОМИКА И ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	79
Fayziyeva Kh., Tursunov Kh., Khidirova M., Kulmanov T., Zikriyoev A.	GROWING UP IN A CONNECTED WORLD: INTERNET USAGE DYNAMIC IS DIGITAL AGE OR HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT?	88
Fayziyeva M.X.	TIJORAT BANKLARI TAKLIF ETGAN RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI BAHOLASH	104
Qobilov A.O', Abdulaxatov M.M., Rajabov Sh.B., Zokirov S.Z.	ASSOTSIATIV QOIDALAR VA BOZOR SAVATLARINING TAHLILI . .	115
Ризакулов Ш.Ш.	БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ: НА ПРИМЕРЕ ЭЛЕКТРОННОГО ПРАВИТЕЛЬСТВО	121
Назарова Р.Р., Нигматуллаева Г.Н.	СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА	126
Meyliev O.R., Gofurova K.X.	THE ROLE OF ELECTRONIC COMMERCE IN THE DIGITAL ECONOMY	132

Ma'murov B.X.	RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA HUDUDLAR IQTISODIYOTI TARKIBIY TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING MOHIYATI VA UNING OMILLARI	142
Gaipov J.B.	ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ПЛАТЕЖНЫХ СИСТЕМ НА ПРИБЫЛЬНОСТЬ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	150
Maxmudov S.B.	MILLIY IQTISODIYOTDA EKSPORT AMALIYOTIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK TAHLILINI BAHOLASH ...	160
Nursaidov N.Y., Vafoev B.R.	PROBLEM OF LIMITED ACCESS TO THE INTERNET IN MOBILE LEARNING	172
Xidirova B.I.	РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР	179
Xalilova N.K.	O'ZBEKISTON SHAROITIDA XARIDORLARNI BOSHQARISH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	187
Rahmatova Sh.O.	РАҚАМЛИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ШАРОИТИДА БИЗНЕСНИНГ ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТИНИ БАҲОЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	196
Ahmedova S.I.	RAQAMLI IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA HORIJYIY MAMLUKATLAR TAJRIBASI	203
Mirzarahimova A.B.	СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ЭЛЕКТРОН ТИББИЙ ЁЗУВЛАРИНИНГ РОЛИ	209
Abdurakhmonov A.A.	O'ZBEKISTONDA RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA UNDAGI MAVJUD MUAMMOLAR	215
Abdurahmanova Z.T.	O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O'RNI	223
Mustafakulov O.U.	STATISTIKA TIZIMIDAGI RAQAMLI PLATFORMALARNI BAHOLASH VA ULARNI TANLASH	232
Tal'atova D.B.	RAQAMLI TENGSIZLIKNI BARQARORLASHTIRISHNING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI	238
Nabiyeva F.O.	RAQAMLI BANKING: QIYINCHILIKLAR, RIVOJLANAYOTGAN TEXNOLOGIYA TENDENSIYALARI VA KELAJAKDAGI TADQIQOTLAR	244
Yax'yayev O.Y.	"JUST IN TIME" XALQARO MENEJMENT MODEL, O'RGANILISHI, AMALIYOTI, RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	254
Yuldashov I.S., Ro'ziev N.I.	RAHBARNING BOSHQARUV KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARINI O'RGANISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	260
Tўраева H.O.	КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ	265
Muzaffarova D.M.	TASHKILOTNING FUNKSIONAL OPERATSIYALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH YO'LLARI	275

Rustamova M.M.	KOTLIN TILIDA YARATILGAN XIZMAT SIFATINI BAHOLOVCHI “SAFE MOBILE” ILOVASI	285
Zikirullaeva N.	THE ROLE OF GOVERNMENT POLICIES IN ATTRACTING DIRECT FOREIGN INVESTMENTS	294
Anvarova M.M.	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONINING KICHIK VA O‘RTA BIZNES KORXONALARIGA ASOSIY TA‘SIRI	305
Parpieva R.A., Norboyeva N.E., Anvarova M.M.	IMPROVING MEDIA LITERACY USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL EDUCATION	311

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ЖУРНАЛ

Мазкур электрон илмий журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 декабрдаги “Оммавий ахборот ва коммуникациялар соҳасида давлат хизматлари кўрсатишнинг айрим маъмурий регламентларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 1017-сонли қарорида белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, Тошкент давлат иқтисодиёт университети томонидан 2021 йил март ойида таъсис этилган ҳамда халқаро интернет тармоғига жойлаштирилган.

This electronic scientific journal was established by the Tashkent State University of Economics in March 2021, based on the tasks defined in the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 19, 2019 No. 1017 «On approval of some administrative regulations for the provision of public services in the field of public information and communications» posted on the internet.

Нашр қилинаётган “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари” электрон, илмий журнали Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясининг 2023 йил 31 январдаги 332/6-сон қарори билан Иқтисодиёт фанлари бўйича “Фан доктори” илмий даражасига талабгорларнинг диссертация ишлари, илмий натижалари юзасидан илмий мақолалар эълон қилиниши лозим бўлган Республика илмий журналлари рўйхатига киритилган.

The electronic scientific journal “Digital economy and information technologies” published by the decision of the Higher Attestation Commission under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated January 31, 2023 No. 332/6 announces scientific articles on the scientific results of dissertations of candidates for the degree of Doctor of Science in «Economic Sciences» included in the list of republican scientific journals that should be published.

Журналнинг интернет ахборот тармоғидаги манзили:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

The address of the journal on the internet:

<https://dgeconomy.tsue.uz/jurnal>

RAQAMLI TRANSFORMATSIIYA JARAYONINING KICHIK VA O'RTA BIZNES KORXONALARIGA ASOSIY TA'SIRI

Anvarova Muqaddas Maxamadjonovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, "Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotning kichik biznes korxonalariga asosiy ta'siriga asoslangan. Bu kichik va o'rta biznes korxonalarida AKT sektorining roli qanchalik ortib borayotganini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Raqamli transformatsiya, raqamli iqtisodiyot, iqtisodiyot, korxonalar, dastur, axborot kommunikatsiya texnologiyalari va global iqtisodiyot.

Kirish:

21-asr boshlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining inqilobiy ta'siri odamlarning turmush tarzi, biznesdagi o'zgarishlarda, ta'limga, mehnatga, davlat va fuqarolik jamiyatining o'zaro hamkorligiga yangicha yondashuvda namoyon bo'ldi. Raqamli transformatsiya (DT) - daromadni oshirish va muhim qiymatni ta'minlash uchun biznesni strategik rejalar va tashkiliy o'zgarishlar orqali boshqarishda eng yangi va rivojlanayotgan raqamli texnologiyalarni qabul qilish orqali butun biznes strategiyasini qayta aniqlash jarayoni.

Raqamli transformatsiya Kichik va o'rta korxonalar (KO'B) biznesi va IT ekotizimlariga tobora kuchayib borayotgan ta'sir ko'rsatmoqda va jahon iqtisodiyotida ishtirok etish uchun yangi va samarali imkoniyatlarni taqdim etadi.

Korxonalar ilovalari provayderlari, texnologiya va infratuzilma sotuvchilari bulutli, katta ma'lumotlar, mobil, ijtimoiy, sensorlar va boshqalar kabi innovatsion texnologiyalarning kuchini anglab yetdilar va ulardan foydalanishdi, chunki bu kuchlar bog'liqligi bilan keyingi avlod yechimlari ishlab chiqilmoqda. Internetga kirishning kengayishi va smartfon foydalanuvchilarining ko'payishi jahon iqtisodiyotining kelajagini o'zgartirishi shubhasiz. Raqamli transformatsiya narsalarni ishlab chiqarish, qayta ishlash, saqlash va tashishning an'anaviy usullariga katta o'zgarishlar kiritdi. Raqamli transformatsiya mijozlar talab qiladigan miqyoslilik va egiluvchanlikni ta'minlash uchun yangi texnologiyalardan foydalanishdan iborat.

Raqamli narsalarning barchasi zamonaviy davrda, an'anaviy kichik biznesning raqamlashtirishni qanday qabul qilgani qiziq. Hindistondan Chitale Dairies jonli misoldir. Ular «sigirlarini bulutga» olib ketishdi, ha! Bulutli hisoblash bilan sut chorvachiligi aynan ular amalga oshirgan narsadir. Sigirlardagi RFID (Radiochastotani identifikatsiyalash) teglari hayvonlarning salomatligi, ovqatlanishi va boshqalar haqida muhim ma'lumotlarni to'playdi, so'ngra ma'lumotlar virtuellashtiriladi, sharhlanadi va SMS orqali fermerlarga tushunchalar yuboriladi. Keyin ular eng yaxshi sifatli sut berish uchun hayvonlariga yaxshiroq qarashlari mumkin.

Raqamlashtirilgan KO'B korxonalarida oflayn biznes bilan solishtirganda qisqa vaqt ichida iste'mol segmentlarini quyidagicha diversifikatsiya qilishga qodir:

1. Daromadni oshirish;
2. Yuqori mijozlar bazasiga kirishni ta'minlash;
3. Operatsion samaradorligini oshirish;
4. Mijozlarning tajribasini oshirish.

Keling, ushbu ko'rsatkichlarga to'xtalib o'tamiz:

Daromadning o'sishi:

Biznesning eng muhim maqsadi - bu daromad, daromad qanchalik yuqori bo'lsa, biznesning o'sishi shunchalik yuqori bo'ladi. Raqamli transformatsiyadan so'ng korxonalarda, ayniqsa daromad nuqtai nazaridan ulkan ta'sir ko'rsatiladi. Texnologiyani o'zlashtirgan kichik va o'rta korxonalar yuqori rentabellik ko'rsatdi. KPMG hisobotiga ko'ra, onlayn-biznesning foydasi yiliga 19 foizga, oflayn biznes daromadi esa 10 foizga oshgani isbotlangan.

Ushbu statistika raqamli transformatsiya KO'Knidaromadlar bo'yicha rag'batlantirganini aniq ko'rsatmoqda.

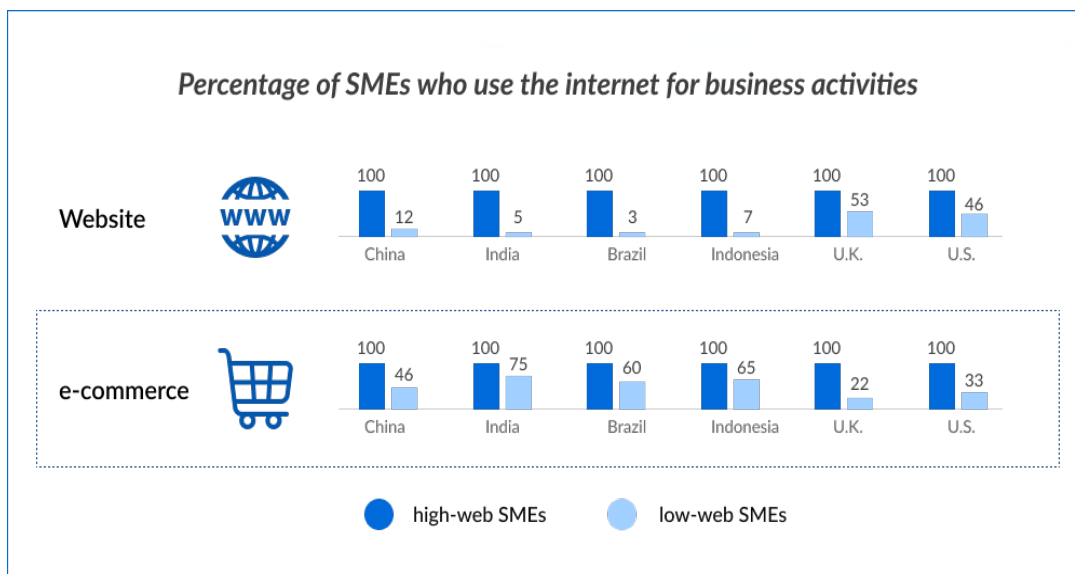
Yuqori mijozlar bazasiga kirish imkoniyati:

Faqat oflayn rejimda bo'lish korxonaning bozorga kirishini cheklaydi. Texnologiyani moslashtirish va onlayn mavjud bo'lish kichik va o'rta korxonalar uchun mahalliy va chet el bozorlarida o'z o'yinlarini rivojlantirish uchun ajoyib imkoniyatlarga olib keladi.

Raqamli aloqalarning ko'payishi KO'B korxonalariga yangi bozorlarni o'rganishga imkon beradi, bu ularga sanoatning eng yaxshi gigantlari bilan raqobatlashish imkonini beradi. Elektron tijorat platformalari kengaytirilgan mijozlar tajribasini jalb qilish orqali geografik chegaralarni kengaytiradi va ta'minot zanjiri echimlarini yaxshilash uchun yordam beradi. Bu kompaniyalarga 24/7 sotish va cheklangan operatsion xarajatlar bilan tez mijozlar bazasini oshirish imkonini beradi.

Muhim kuzatuv shundan iboratki, Hindistonning yuqori tarmoqqa ega KO'K korxonalarining 100 foizi elektron tijorat mavjudligiga ega va past internetli KO'B korxonalarining 75 foizi qabul qilingan onlayn mavjudlikka ega. Xuddi shunday

tendentsiyani quyidagi rasmda ko'rish mumkin bo'lgan boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar bilan taqqoslashda ham kuzatish mumkin. Bu shuni anglatadiki, hatto cheklangan onlayn mavjudligi va rivojlanayotgan bozorlarda arzimas kichik va o'rta korxonalar ham onlayn mavjud bo'lish potentsialini anglay boshladilar.

1-rasm. Internetdan veb-saytlar va elektron tijorat o'rtasidagi biznes faoliyati uchun foydalanadigan KO'B sub'ektlari ulushi

Forrester's Series hisobotida 2017 yilda ko'plab tashkilotlar mijozlar tajribasini yaxshilash uchun texnologiyaga e'tibor qaratishini bashorat qilmoqda. Hisobotda qo'shimcha ravishda mijozlar tajribasining keyingi to'lqini kompaniyalarga ta'sir qiladi, bu mijozlar tajribasi va daromad o'sishi o'rtasidagi aniq bog'liqlikka ishora qiladi. Kliff Kondon, Forrester kompaniyasining bosh tadqiqotchi va mahsulot bo'yicha mutaxassisi bir marta shunday dedi: "Bizning tadqiqotimiz shuni ko'rsatadiki, AQShdagi onlayn kattalarning uchdan biridan ko'prog'i yangi va qiziqarli raqamli tajribalarni xohlaydi. Ular ushbu tajribalarni topish uchun kompaniyalarni almashtiradilar va mijozlarga berilib ketish sizning yagona raqobat strategiyangiz bo'lishi mumkin.

Operatsion samaradorlikni oshirish:

Tech Mahindra hisobotida aytilishicha, yangi raqamli texnologiyalar kapital va mehnatdan foydalanishni yaxshilash orqali operatsion xarajatlarni 20-30 foizga kamaytirishi mumkin.

Raqamli transformatsiya kichik va o'rta korxonalariga operatsion va marketing xarajatlarini optimallashtirish orqali umumiy xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi. Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), raqamli integratsiyalashgan ishlab chiqarishni rejalashtirish, do'konlarni boshqarish, ta'minot zanjiri yechimlari, bulutga asoslangan ERP kabi AT-ga asoslangan aqlli vositalar va texnikalar hozirgi sharoitda KO'Bning operatsion samaradorligini oshirdi.

Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) bo'yicha ba'zi statistik ma'lumotlar:

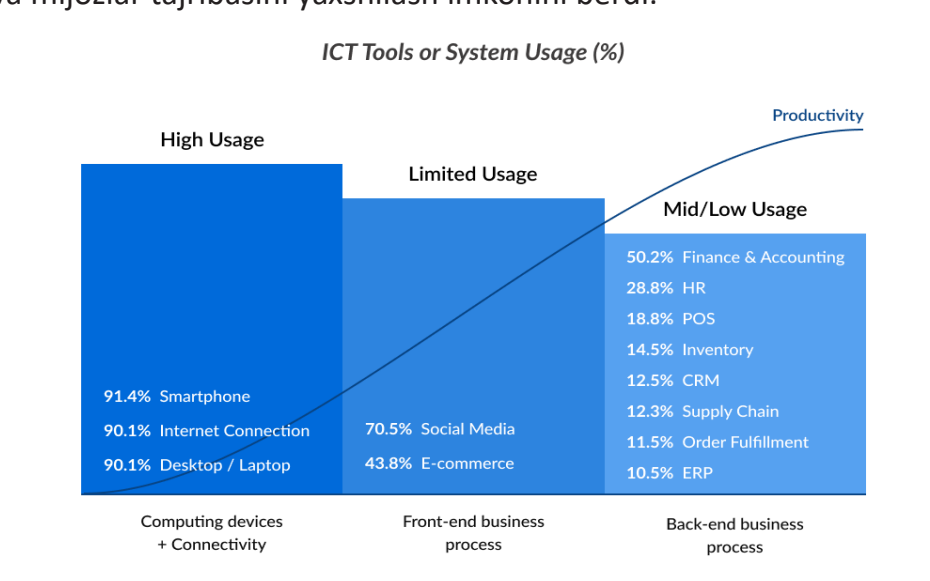
Malayziyaning "2018-yilda kichik va o'rta biznesni raqamlashtirish bo'yicha so'rovi" bo'yicha hisobotiga ko'ra, respondentlarning qariyb 79,7 foizi AKTni joriy etishning ahamiyati va uning biznes samaradorligi va samaradorligini oshirishdagi rolini tushungan. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, samaradorlik raqamli vositalardan foydalanish bilan to'g'ridan-

to'g'ri proporsionaldir. Masalan, biznes operatsiyalari, sotuvlar va mijozlar ma'lumotlari ma'lumotlarini saqlash, tartibga solish, saqlash, ko'rsatish uchun ma'lumotlarni boshqarish xizmatlarini o'z ichiga olgan kichik va o'rta korxonalar unumdorligini elektron biznes va ijtimoiy media tashabbuslaridan foydalangan holda 60% gacha ko'rsatdi. mos ravishda faqat taxminan 27% va 26%.

Quyidagi rasmda KO'B sub'ektlari o'rtasida AKTdan foydalanish ko'rsatilgan, bu asosan shaxsiy qurilmalar, masalan, smartfonlar (91,4%), asosiy internet ulanishi (90,1%) va kompyuter yoki noutbuk (86,5%). ERP va CRM kabi backend biznes jarayonlaridan foydalanish kichik va o'rta korxonalar orasida juda past.

Biznes intellekti va ma'lumotlar tahlili kichik va o'rta korxonalarga mijozlarni chuqurroq tushunishni ta'minlash orqali yaxshiroq qarorlar qabul qilish imkoniyatini yaratdi. Mijozlarning ehtiyojlarini tahlil qilish va bashorat qilish uchun mijozlar razvedkasi va tushunchalaridan foydalanish, ularning talablariga javob beradigan yangi mahsulotlarni loyihalash va to'g'ri mahsulotlarni o'z vaqtida, tejamkor narxlarda oqilona yetkazib berish KO'Bni yangi avlod mijozlarni jalb qilish imkoniyatlari bilan yangiladi.

Bulutli yechimlar va freemium modellarining paydo bo'lishi, bu erda asosiy dasturiy ta'minot bepul taqdim etiladi, shu bilan birga funkSIONallik, virtual tovarlar yoki mulkiy funkSIYALAR uchun haq olinishi mumkin; kichik va o'rta korxonalarga imkoniyatlarni rivojlantirish va mijozlar tajribasini yaxshilash imkonini berdi.

2-rasm. 2021 yilda dunyoda AKT vositasi yoki tizimdan foydalanish

Kengaytirilgan mijozlarni jalb qilish:

E-tijorat platformalarining ishlashi va rentabelligida muhim rol o'ynaydi. Buni tan olgan holda, elektron tijorat giganti Flipkart 2014 yilda Hindiston mikro va kichik va o'rta korxonalar federatsiyasi (FISME) va Milliy dizayn va mahsulotlarni rivojlantirish markazi (NCDPD) bilan memorandum imzoladi. Bu kelishuv veb-saytga ma'lumotlarda infratuzilmaviy yordam ko'rsatish imkonini berdi. KO'B korxonalariga o'z bizneslarini kengaytirishga yordam berish uchun tahlil, marketing va mijozlarni jalb qilish.

Raqamli marketing jarayonlariga tez fursatlar kirish:

Hozirgi kunda yosh va iqtidorli tadbirkorlarning aksariyati innovatsiyalarga intiladi va tavakkal qiladi. So'nggi paytlarda ko'plab KO'K egalari bozorga raqamli marketingni asosiy sotib olish manbai sifatida onlayn marketing usullariga sho'ng'ish bilan kirishdi, chunki bu o'z bizneslarini arzon narxlarda targ'ib qiladi. Kichik va o'rta korxonalar o'z bizneslarini ilgari surish uchun asosan ijtimoiy tarmoqlardan foydalanadilar. Tashkilotda biznesga yordam bergan ijtimoiy boshqaruvchi media ishlovchilar - Facebook, Instagram, Google va boshqalar. Statista, bozor tadqiqoti hisobotiga ko'ra, kichik va o'rta korxonalarining qariyb 65 foizi ijtimoiy media reklamasini samarali deb hisoblaydi va kichik korxonalarining 51 foizi o'z biznesini rivojlantirish uchun ijtimoiy tarmoqlarga tayanadi.

«Raqamli marketing mahsuldorlik nuqtai nazaridan kichik va o'rta korxonalariga katta ta'sir ko'rsatdi.»

Kichik va o'rta biznes uchun foydali bo'lgan ba'zi DM texnikalari:

Istalgan natijalarga erishish va kichik va o'rta korxonalar uchun foydani oshirish uchun CPC (Cost per Click) yoki PPC (Pay Per Click) rejimlari kabi kampaniyalardan foydalanish mumkin.

KO'B korxonalariga global stsenariyda ularning savdolariga bevosita ta'sir ko'rsatadigan va ko'proq foyda keltiradigan moslashuvchan bozor potentsialini qidirishda yordam berdi.

Raqamli marketing maqsadli auditoriyaga erishishning eng tejamkor usuli hisoblanadi.

Kichik va o'rta korxonalar ushbu sohadagi so'nggi yangilanishlar yoki yutuqlar bilan doimiy aloqada bo'lgan mutaxassislar bilan bevosita aloqada bo'lishlari mumkin. Shunday qilib, ular optimal ROI (investitsiya daromadi) ga erishishlari mumkin.

Samarali DM usullaridan foydalangan holda, kichik va o'rta korxonalariga zarurat tug'ilganda davom etayotgan onlayn marketing kampaniyalarida kerakli o'zgarishlarni amalga oshirish erkinligi beriladi.

Raqamli transformatsiya kichik va o'rta korxonalar uchun faoliyat istiqbollarini kengaytirdi. Raqamli transformatsiyadan keyingi asosiy ta'sir shundan iboratki, bir nechta sotilmaydigan xizmatlar endi sotilishi mumkin, bu esa oflayn biznesga onlayn rejimda ko'proq imkoniyatlarni o'rganishga yordam berdi.

Ushbu jonli iqtisodiyotda iste'molchilar o'zlarining barcha biznes munosabatlarida sifatli «raqamli» foydalanish imkoniyati, qulaylik va shaxsiylashtirishni kutishadi. 35 yoshgacha bo'lgan mijozlar boshqa an'anaviy usullardan ko'ra raqamli ma'lumotlarni afzal ko'radilar, Internetda o'rganish va tranzaksiya qilish. Shunday qilib, kichik va o'rta korxonalar tayyor bo'lishlari kerak, chunki raqamli transformatsiya zamon talabiga aylandi.

Xulosa:

Mijozlarimizga ishonch koeffitsienti va ishtirokini yaratish orqali o'z bizneslarining o'zgaruvchan raqamli landshaftlar bilan o'zaro munosabatini o'zgartirishga yordam berish uchun Raqamli Strategiya, Raqamli Marketing, Ma'lumotlar va Analitika, Texnologiya va Ekotizim Auditi kabi turli xizmatlar orqali raqamli transformatsiyani taklif qiladi. Raqamli transformatsiya innovatsiyalar, ijodkorlik va ajoyib natijalarga olib keladigan strategiyalar bilan ish dunyosiga yangi o'lchov olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 2-sentabrdagi 1-son qarori. PP3927 "Digital Trust" raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash jamg'armasini shakllantirish to'g'risida" – <https://lex.uz/docs/3891627>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 21-noyabrdagi 1-son qarori. "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida raqamli infratuzilmani yanada modernizatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4022. - <https://lex.uz/docs/4071224>
3. Axborot va tarmoq iqtisodiyoti: tuzilma, dinamika, tartibga solish Monografiya / Dyatlov SA, Maryanenko VP, Selishcheva TA - M.NITs INFRA-M, 2016.-414s. <http://znanium.com/bookread2.php?book=559072>
4. Rossiyada va xorijda axborot jamiyatining shakllanishi: Darslik / GV Osipov va boshqalar; Jami tahrir ostida. V. A. Sadovnichego - M. Norma SIC INFRA-M, 2014 - 304 b. <http://znanium.com/bookread2.php?book=474626>
5. Iqtisodiyotda axborot tizimlari: akademik bakalavriat uchun darslik. / VN Volkova, VN Yuryev muharrirligi ostida. – "Yurayt" nashriyoti, 2018 yil
6. Lapidus LV Raqamli iqtisodiyot: elektron biznes va elektron tijoratni boshqarish: monografiya / LV Lapidus. – M.: INFRA-M. 2019.-381 b.
7. Titorenko GA Axborot texnologiyalarini boshqarish. darslik. - M: BIRLIK-DANA, 20 - 439C.
8. N.K. Muxitdinova. Milliy iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirish metodologiyasi. - T.: "Fan va texnologiya", 2016 yil, 140-bet.
9. Nasibaxon Muxitdinova. UNESCO Fan Report 2015: to 2030, Bob 10. Central Asia, UNESCO-2015 Publishing/ R. 364-3 <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235407r.pdf>
11. Asanov R.K. Zamonaviy fanda "raqamli iqtisodiyot" tushunchasining shakllanishi / R.K. Asanov // Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar va gumanitar tadqiqotlar. – 20 – Yo'q. - S. 143-148.
12. Afonin AV Rossiya iqtisodiyotini raqamlashtirish istiqbollari / AV Afonin. - elektron. matn ma'lumotlari. - Kirish rejimi: <http://www.scienceforum.ru/2018/3227/3610> (kirish sanasi: 03/10/2018).
13. "Raqamli" iqtisodiyotga kirish / AV Keshelava, VG Budanov, V.Yu. Rummyantsev va boshqalar; umumiy tahrir ostida. A.V. Keshelava; _ ch. "raqamlar." kamchiliklari. I. A. Zimnenko. - M.: VNIIGeosistem, 20- ("Raqamli kelajak" ostonasida; 1-kitob). – 28 s.
14. Evtyanova DV Iqtisodiyotni boshqarish uchun raqamli platformalarni yaratish mezonlari / DV Evtyanova // Iqtisodiy tizimlar. - 20 - jild. 10, yo'q. 3 (38). -FROM. 54–57.
15. RIA Novosti. – elektron matn ma'lumotlari. – Kirish rejimi: [https://ria.ru/ Science/20170616/1496663946.html](https://ria.ru/Science/20170616/1496663946.html) (3/09/2018 dan foydalanilgan).
16. Oksford lug'ati. - elektron matn ma'lumotlari. – Kirish rejimi: <https://en.oxforddictionaries.com>.

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
DIGITAL ECONOMY AND INFORMATION TECHNOLOGY
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Электрон илимий журнал | Electronic scientific journal

Muharrirlar:
Yaxshiyev H.T.
Matxo'jayev A.O.

Musahhih:
Matxo'jayev A.O.

Tehnik muharrir:
Mirzayev J.O'.

Litsenziya AI № 2537 08.02.2022 y. Bosishga ruxsat etildi 19.10.2023.
Qog'oz bichimi 60x84 ¹/₈. Shartli bosma tabog'i 19,9. Raqamli bosma.
Adadi 50 nusxa. №16/10-2023 - sonli buyurtma.

“Zarafshon Foto” MCHJning matbaa bo'limida chop etildi.
100164, Toshkent sh., Mirzo Ulug'bek tumani, Shahriobod ko'chasi, 3-uy.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

1st DIRECTION: TRENDS AND PROSPECTIVE DIRECTIONS OF GLOBAL ECONOMIC DEVELOPMENT.

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS"

19-20 OCTOBER 2023

TASHKENT STATE

UNIVERSITY OF ECONOMICS,

TASHKENT, UZBEKISTAN

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" AND ICDSIS

"NEW2AN,

Parallel conferences

CONFERENCE "IFRS" ФОРУМ

DEVELOPMENT STRATEGY:

GLOBAL ECONOMIC TRENDS

"IFRS"

НОМЛИ

КОНФЕРЕНЦИЯ

CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC

TRENDS"

TASHKENT STATE

UNIVERSITY OF ECONOMICS

ЎНАЛИШ: ГЛОБАЛ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛИ ЎНАЛИШЛАРИ. "Глобал ва миллий иқтисодиёт трендлари" номли конференция

PARALLEL CONFERENCES

"NEW2AN, ICDSIS

AND ICDSIS

- Conditions for improvement
- Corporate Account
- Institutional problems
- Training personnel for
- Business environment
- Digital technologies in

CONFERENCE

"S" CONFERENCE "GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC TRENDS" 19-20 OCTOBER

+998 71 239-28-94 <http://dgeconomy.tsue.uz/>

dgeconomy_tdiu@mail.ru, dgeconomy@tsue.uz

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49-uy.

ФОРУМ

- Gender Equality
- Industry 4.0
- Sustainable Agricultural Development

- Digit
- Gree
- Envir
- Alter
- Artif
- digit